

A megtapasztalt rendőrség egy magyar vármegye rendőri vezetőinek szemszögéből¹

The police officer's interpretation of public safety, cooperation skills and the definition of public safety problems in Fejér County based on interviews with police leaders

Budavári Árpád

kapitányságvezető, rendőrségi főtanácsos, rendőr ezredes
Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság,
Dunaújvárosi Rendőrkapitányság
budavaria@fejér.police.hu

Ruff Tamás

kutatási igazgató
Magyar Városkutató Intézet
truffi@echomail.hu

Absztrakt

Cél: A szerzők Budavári Árpád doktori kutatásának részeként 2021. és 2022. évben a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság közterületi szolgálatot ellátó rendőreinek kérdőíves megkérdezésével és a rendőri vezetőkkel készített interjúk segítségével a rendőrök biztonságértelmezését, a biztonsági problémák definiálását és együttműködési készségét vizsgálták. Szintén az interjúk segítségével vizsgálták, hogy a rendőri vezetőkben milyen szervezeti változtatási igények jelentkeznek.

Módszertan: A kutatás hipotézise szerint a magyar rendészet megújításának nem szükségképpen útja a rendőrség decentralizálását, demilitarizálását és depolitizálását fókuszba állító rendőrségi reform. A rendőrségen tapasztalhatók a társadalom közösségeivel való kooperatív problémakezelés jegyei, és megragadhatók azok a beavatkozási szükségletek, melyek következtében a rendőrség problémáérzékenysége és kooperatív kompetenciái fejleszthetők. A vármegyei rendőr-főkapitányság 19 vezetőjével készített, e hipotézisek vizsgálatát célzó interjúk önmagukban is értékelhető egységet alkotnak, melyeket e tanulmány foglal össze.

Megállapítások: A vármegyei rendőri vezetői egységes képet mutatnak abban, hogy a közbiztonsági problémák kezelése során figyelmet fordítanak

1 A mű az Innovációs és Technológiai Minisztérium Kooperatív Doktori Program Doktori Hallgatói Ösztöndíj Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

a védelmezett közösségekből érkező jelzésekre, a közösségekkel való együttműködési készségeik kialakultak és a mindennapi munkavégzés részévé váltak. Jelentős nehézségként értékelik a nagyszámú központi feladatot. A rendőrség szervezeti átalakítását érintően ugyanakkor nem tapasztalható egységes igény és akarat sem a változás tényét, sem annak módját érintően.

Érték: A interjúk tapasztalatai adalékuul szolgálhatnak a rendőrök együttműködési készségének és változáshoz való viszonyulásuknak a feltárásával a rendőrség állapotdiagnózisának felállításához, a változtatási szükségletek megállapításához.

Kulcsszavak: rendészeti reform, együttműködés, közösségi rendészet, problémaazonosítás

Abstract

Aim: As part of the doctoral research of Árpád Budavári, the authors investigated the understanding of security, the definition of security problems and the willingness to cooperate of police officers by surveying the police officers of the Fejér County Police Headquarters in 2021 and 2022, and by interviewing police managers. The interviews were also used to examine the organisational change needs of police managers.

Methodology: According to the hypothesis of the research, a police reform focusing on the decentralization, demilitarization and depolitization of the police is not the necessarily way to renew the Hungarian police force. The police show signs of cooperative problem solving with the communities of society, and the intervention needs can be identified, which can lead to the development of the problem sensitivity and cooperative competences of the police. The interviews with 19 heads of the county police headquarters, which were conducted to examine these hypotheses, form an evaluable unit in themselves, which are summarised in this paper.

Findings: The county's police leaders show a unified image in that they pay attention to the signals coming from the protected communities when dealing with public safety problems, their cooperation skills with the communities have developed and have become part of their daily work. They rate the large number of central tasks as a significant difficulty. At the same time, there is a lack of unity of will and demand for change in the police organisation, neither in terms of the fact of change nor in terms of the way it should be implemented.

Value: The experience of the interviews can be used as an input for the police diagnosis of the present conditions and the needs for change by exploring the police officers' willingness to cooperate and their attitude to change.

Keywords: police reform, cooperation, community policing, problem identification

Bevezetés

Az alább közölt kutatási beszámoló Budavári Árpád doktori kutatásának része. E kutatás fontos kérdése, hogy alkalmas-e a mai magyar rendőrség arra, hogy a társadalom közösségeivel együttműködve azonosítsa és kezelje a társadalom közbiztonsági problémáit. Az empirikus kutatás e kérdés megvizsgálásánál az alábbi hipotézisekből indul ki.

- a) A magyar rendőrség működésében, különösen a rendszerváltozás óta tapasztalhatók a társadalom közösségeivel való kooperáció iránti nyitottság irányába mutató változások.
- b) A magyar rendőrség működésében kimutathatók a közösségre építő kooperatív problémakezelés jegyei, és megragadhatók azok a beavatkozási szükségletek, melyek következtében a rendőrség problémaérzékenysége és kooperatív kompetenciái fejleszthetők.
- c) A magyar rendészet megújításának nem szükségképpen útja a rendőrség decentralizálását, demilitarizálását és depolitizálását fókuszba állító rendészeti reform. Jelenlegi strukturális vázán is működhet problémaérzékeny, a társadalom közösségeivel és a közigazgatással kooperáló, törvényes, demokratikus és modern rendészet.

Az állásfoglalást az általános rendőrségi feladatokat ellátó magyar rendőrséget reprezentáló Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányságra vonatkozó vizsgálatok is elősegítik. Ezek közül az első a rendőrség és védelmezett közösségei viszonyának időbeni változását értékeli a főkapitányság vezetőjének a megyei közgyűlés előtt 1994 óta tartott éves beszámolóit és az erről szóló közgyűlési viták elemzésével. A rendőrség állományának közbiztonság-értelmezését, együttműködési készségét, valamint a közbiztonsági problémákhoz való viszonyát két primer kutatás segítségével vizsgáljuk. Az első egy kérdőíves felmérés, amely a Fejér vármegye közterületein szolgálatot teljesítő rendőrök biztonságértelmezését, együttműködési készségét vizsgálja, valamint azt, hogy a munkájuk során jelentkező közbiztonsági problémákat miként definiálják. Ezt követte a főkapitányság 19 vezetője körében ugyanezt vizsgáló, félig strukturált interjúval végzett adatfelvétel. Mind a kérdőívek, mind az interjúk kitértek a rendőri munkát hátráltató körülményekre, a végrehajtók és a vezetők által megfogalmazott változtatási igényekre. A hipotézisekről alkotott állásfoglalás legátfogóbban

a három vizsgálat tapasztalatainak együttes értékelésével valósulhat meg, de mindháromra vonatkozóan igaz az is, hogy önállóan is értékelhető egységet alkotnak. E tanulmány az interjúk tapasztalatainak értékelésére vállalkozik.

Az interjúk tervezését, összeállítását és felvételét Budavári Árpád végezte, azok elemzése és értékelése Ruff Tamással, a Magyar Városkutató Intézet Kft. munkatársával végzett közös munka eredménye. A két szerző közül előbbi a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola, utóbbi a Soproni Egyetem Széchenyi István Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola hallgatója.

Azt, hogy a főkapitányság vezetői beosztásban szolgáló munkatársai körében végzett felméréshez az interjú szolgáljon vizsgálati módszerként, több körülmény indokolta. Az őrsparancsnokok és a magasabb szintű vezetők rendőri intézkedéseket nem hajtanak végre, a problémákkal áttételesen találkoznak. Jóval közvetlenebbül szembesülnek azonban a rendőrség irányítói által meghatározott feladatokkal, ezekkel kapcsolatban az operatív – magasabb vezetők esetében a stratégiai – irányítással járó felelősséggel. Kapcsolatukat a helyi közösségekkel leginkább azok vezetőin (polgármesterek, polgárőrsegek, civil szervezetek vezetői) keresztül működtetik, az együttműködésben döntési helyzetüknél fogva kulcsszerepük van. Munkájukat végrehajtóként kezdték, ismerik beosztottaik munkáját, lehetőségeit, problémáit, szakmai tapasztalatuk azonban többnyire jóval nagyobb, mint a kérdőívet kitöltő fiatal, közterületi kollégáiké, emiatt a közösségekkel való kapcsolat alakulását hosszú időn keresztül tapasztalták, vezetőként pedig módjuk volt ezt alakítani is. Mindezek alapján más dimenzióból láthatják a kutatás szempontjából releváns helyzeteket, mint a közterületi munkát végzők, ezért célszerűnek mutatkozott esetükben az árnyaltabb véleményformálást lehetővé tevő interjú alkalmazása. A vezetői körből történő mintaválasztás egyrészt a közterületen szolgáló rendőröket közvetlenül irányítók, másrészt pedig a közterületi munkára ható döntési, felelősségi helyzetben lévő vezetők közül történt. Így esett a választás rendőrőrsök parancsnokaira (4 fő), rendészeti (a nagy és kiemelt rendőrkapitányságokon közrendvédelmi) osztályvezetőkre (4 fő), a vármegyei főkapitányság szakirányító osztályvezetőjére (1 fő), valamint a stratégiai vezetői szinteken szolgálókra [kapitányságvezetők (6 fő), főkapitány-helyettesek (3 fő), főkapitány]. A felsorolt beosztásokban a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányságon összesen 27 vezető teljesít szolgálatot, ebből 19-cel sikerült interjút készíteni (70,3%). Attól a sajátos helyzettől, hogy e vezetők Budavári Árpád régi kollégái, remélhető volt, hogy az interjúk során sikerül olyan bizalmi légkört kialakítani, amelyben véleményüket nyíltan fejtik ki. Az interjúk kiértékelésének végeztével elmondható, hogy ez sikerült. Minden interjúalany ugyanazokat a kérdéseket kapta, amelynek rövid megválaszolása

után hosszabban is kifejthették a kérdéssel kapcsolatos véleményüket. Az így készült interjúk átlagos hossza 47 perc volt, a legrövidebb 28, a leghosszabb 1 óra 23 percig tartott.

A kérdések összeállításánál alapvető szempont volt, hogy az azokra adott válaszok jó eséllyel segítsék az állásfoglalást a kutatási hipotézisekben. A kérdőíves vizsgálattal való későbbi összevethetőséget a rendőrök körében végzett és a már hivatkozott, korábbi lakossági vizsgálat kérdéseivel azonos kérdések biztosították (például a közbiztonság-fogalom meghatározása, a közbiztonság változása, vagy az kooperativitás megítélése terén).

Az interjúk elején feltett két felvezető kérdés a megszólaltatottak pályafutására és vezetői motivációjára vonatkozott, melyekre a válaszokat itt – lévén a vizsgálendő hipotézisek szempontjából kevésbé relevánsak – részletesen nem elemezzük. Az ezekből leszűrhető információk közül fontos, hogy a megkérdezett vezetők közül 60 évnél idősebb 1 fő, 50–60 év közötti 8 fő, 40–50 év közötti 9 fő, és mindössze egy fő fiatalabb 40 évesnél. Mindebből részben következik, hogy az interjúalanyok jelentős szolgálati tapasztalattal rendelkeznek. Mindössze egyetlen, kevesebb mint 15 éve szolgáló vezető mellett 1 fő 15–20 év, 3 fő 20–25 év, 4 fő 25–30 év, 8 fő 30–35 év és 2 fő több mint 35 év szolgálati múlttal a háta mögött adta interjúját.

Minden megkérdezett ugyanazokat a kérdéseket kapta. Az interjúk leírását követően a válaszokat a kérdések szerint Excel táblázatban rendszereztük, az így nyert adatok elemzését alapvetően Barney Glaser és Anselm Strauss alapozott elmélet módszere szerint végeztük el (Glaser & Strauss, 1967). Az elemzéshez önálló kiinduló hipotézist nem használtunk. A kezdetben adódó alapvető csoportosítást (a vélemények belső – a szervezetre koncentrált –, illetve külső – a rendőrség és a közösségek kapcsolatára irányuló – orientációja) az elemzés során rendelkezésre álló, fokozatosan bővülő adatmennyiség további kódolásával (a válaszadók beosztása, életkora, szolgálati tapasztalata szerint) bontottuk tovább. Figyelembe véve azonban az interjúk nem túl magas számát, nem törekedtünk arra, hogy a kvalitatív adatokból feltétlenül számokban kifejezhető, trendszerű összefüggéseket, kvantitatív adatokat nyerjünk. Azokban az esetekben, ahol egyértelmű trendeket nem lehetett megállapítani, arra koncentráltunk, hogy a vélemények lényegi elemeinek leírásával vagy egy-egy idézetrel illusztrálható legyen a rendőrség vezetői véleményekből tükröződő állapota. A fenti módszertannal készült elemzés után a kérdésekre adott válaszok és az azokból levonható következtetések az alábbiak szerint alakultak.

A közbiztonság fogalma a vezetők körében

A vezetők a közbiztonság fogalma alatt alapvetően két megközelítést értenek: az egyik a fogalom tudományos/szakmai és hétköznapi értelmezéskülönbsége, a másik pedig az objektív és a szubjektív közbiztonságé. Többségében a tudományos/szakmai értelmezéshez használják az objektív biztonságérzet eszköztárát, míg a hétköznapi értelmezéshez a szubjektív biztonságérzet elemeit, illetve annak társadalmi vonatkozásait. Három fő elsősorban szakmai oldalról közelítette meg a kérdést: „*nagyobb közbiztonság, a személyes vagyonszükséglet érvényesülése, általános értelemben vett rend*”, míg ketten leginkább az olyan, szubjektív közbiztonsággal kapcsolatos véleményüket fejtették ki mint például:

„...nyugodtan tudok lemenni az udvarra, játszani a gyerekekkel a játszótéren, nem feltétlenül nyitják fel az autót ha lent parkol a ház előtt...”² Az interjúalanyok többsége (14 fő) azonban válaszában megkülönböztette a két értelmezési keretet.

„Erre vannak egyrészt tudományos megközelítések, nyilván én nem is ebből indulok ki. Számomra a közbiztonság az az, aminek nagyon sok mérője van, de az, amikor az állampolgár jól érzi magát a lakóhelyén, a szűk környezetében biztonságban érzi magát, és nem azon kell gondolkodnia, hogy ha elmegy otthonról, akkor betörnek-e hozzá, vagy éri-e valamiféle sérelem, hanem egy normális, egy jónak számító közterületi, illetve a bűnügyi állapot uralkodik a járásban. A közbiztonságot egyrészt meg lehet objektív mutatókkal is közelíteni – elfogás, előállítás, vagy akár a bűncselekmények száma – ezek is nagyon fontosak. [...] Amit mondtam, hogy az állampolgárnak a viszonyulása, tehát hogy hogyan érzi magát, ez a legeslegfontosabb.”

„Egy komplex társadalmi együttműködés kell ahhoz, hogy ez jól működjön, tehát lehet egy kiváló rendőrség akkor, hogyha mondjuk a társadalmi háttér nem adott hozzá, hogy a közbiztonság stabil legyen. Én úgy gondolom, hogy adott térben és időben – tehát ha most a beosztásokat nézem – Fejér megyében nekünk mindent el kell követni azért, hogy olyan legyen az együttműködés a társadalmi szervezetekkel, szervekkel, önkormányzatokkal, egyebekkel, hogy mindenki a megfelelő részét ki tudja ebből venni. Ugye ennek nagyon nagy fontos eleme az is, hogy milyenek a társadalomnak a mindennapjai, az élete, tehát milyen az életszínvonal, milyenek a vagyoni viszonyok, milyen az elszegényedés, és nekünk ezt ugye folyamatosan monitorozni kell, és azokra a hangsúlyokra ráfeküdni, amik éppen problémákat okoznak, és azokat kell megoldanunk.”

2 Az interjúalanyok alacsony száma miatt nehéz lenne trendszerűségekre következtetni, de tény, hogy az a két vezető, aki csupán a szubjektív biztonságérzet oldaláról közelítette meg a közbiztonságot kistéleplések operatív vezetői voltak, míg az objektív biztonságot kifejtő három vezető mindegyike stratégiai irányítói beosztásban szolgálnak.

Létezik ezektől egzaktabb, a közbiztonságot tágabb összefüggéseiben értelmező vélemény is a vezetők körében. Van olyan, aki szerint csak azzal kell foglalkozni a fogalom kapcsán, ami a rendőrség dolga, és vannak olyanok is, akik csak a társadalmi vonatkozását emelik ki a közbiztonságnak.

„Én konkrétan azt értem alatta, hogy az emberek félelem nélkül tudnak-e élni, kell-e attól tartani, hogy a magánszférájukba beavatkoznak, megsértik, rend van-e a településeken? Beleértve mindent, én ide írtam a tisztaságot is, a szabálysértéseket, a bűncselekményeket, a közállapotokat, hogy milyen közállapotok uralkodnak, hogy kell-e vannak-e olyan dolgok, amik elvonják az emberek figyelmét a fontos dolgoktól, boldogulásuktól.”

Egy vezető annak a véleményének is hangot adott, hogy az emberek a közbiztonságot veszélyeztető körülménynek csak azt érzik, amit „*saját bőrükön*” tapasztalnak meg, a rendőrségnek azonban a helyben jelentkező gondoknál lényegesen több veszélyt kell kezelniük.

„Az emberek szintjén a mindennapokban a közbiztonságnak nem része a terrorveszély, az illegális migráció és a Covid az embereknek, csak a szakembereknek és a politikának”

A vezetői szerep értelmezése a megkérdezettek körében

A kérdés – *Mit gondolsz arról, mi múlik ma egy rendőrkapitányság vezetőjének személyén?* – megosztja a rendőri vezetőket. Nincs nagy mozgásterük, mert a jogszabályok és a központi utasítások meghatározzák feladataikat. Másrészt azonban nagyon sok múlik a vezető munkáján és személyiségén, hiszen magatartásuk kihat a vezetettek hangulatára és teljesítményére is. A válaszok kódolása részben a kérdésből adódik: a válaszadók egyik csoportjába azok tartoztak, akik nagy jelentőséget tulajdonítanak a vezetői szerepnek, a másik csoportba pedig azok, akik szerint a helyi vezetők mozgásterüke nem jelentős. Az elemzések során azonban előbbiek vonatkozásában újabb választóvonal rajzolódott ki azok között, akik a kapitányságvezető befolyását a szervezetre értelmezik, és azok között, akik a külső orientációjú befolyást is fontosnak tartják. A kérdésfeltevés során szándékosan maradt nyitva a lehetőség, hogy az interjúalanyok maguk határozzák meg a vezetői befolyás irányultságát. E csoportosítások alapján jókora többségben vannak azok (11 fő), akik szerint a vezetőnek jelentős a befolyása, és mindössze négyük válaszából rajzolódott ki az a vélemény, hogy a rendőrkapitányság vezetőjének személyén nem sok dolog múlik, befolyása nem jelentős. Látható azonban az is, hogy ezt a befolyást a válaszadók több mint fele (10 fő) kizárólag a vezetett szervezetre vagy szervezeti egységre értelmezi.

„A feladatrendszerünk az eléggé meghatározott, eléggé központosított szervezet vagyunk. Azt, hogy mit kell tennünk, azt nagyon pontosan meghatározzák nekünk. Szerintem a vezetőn a »hogyan« múlik, hogy hogyan hajtja ezeket végre. Hogyan reagál a területén zajló eseményekre, mennyire gyorsan, mennyire rugalmasan, mennyire tudja lekövetni azokat a folyamatokat, amelyek befolyásolják a közbiztonságot. Illetve nyilván valóan az állomány felé nagyon sok múlik akár egy felső vezető, vagy akár egy alsóbb szintű vezetőn is, hogy mennyire érzik jól magukat a munkahelyükön, mennyire tudja jól megteremteni azokat a körülményeket, ahol az állomány egy biztos munkahelynek érzi a munkahelyét, ahol jól érzi magát, ahol szívesen dolgozik. Úgy gondolom, hogy egy vezetőnek emellett a központilag meghatározott viszonylag feszes feladatrendszer mellett ennyi, ami szerepe juthat.”

Figyelemre méltó, hogy négyen is voltak olyanok, akik rávilágítottak arra az ellentmondásos helyzetre, hogy noha a rendőri munka rendkívül beszabályozott, kevés a mozgástér, ugyanakkor a helyi vezetőkön áll a szervezetek belső és külső megítélése is.

Habár többségben voltak azok, akik a vezetői szerepet a vezetettek szempontjából tartották elsősorban fontosnak, jelentős volt azok száma is (8 fő), akik mind a belső, mind a külső orientációjú vezetői szerepet fontosnak tartják.

„Én nagyon fontosnak tartom azt, hogy a vezető mindig legyen stabil, kiegyensúlyozott és kiszámítható, bármikor felhívják, vagy bármi probléma, gond van, akkor neki ugyanezt a kiegyensúlyozott, egyenletes attitűdöt kell tanúsítania a kollegái felé, amiből ők érezzék azt, hogy számíthatnak rá; az az optimális, ha egy vezető maximálisan állomány centrikus, tehát megköveteli azt a szakmaiságot, amit meg kell követelni, azt keményen számon kell kérni. De azon felül pedig mindent igyekszik megtenni az állományának érdekében azért, hogy a szürke hétköznapiakban is ők megfelelőnek érezzék magát a munkahelyi légkört, a munkahelyi hangulatot, mert az rengeteget meghatároz, hogyha valaki szeret bejárni a munkahelyére dolgozni, akkor az már egy fél siker.”

„Egyrészt szerintem egy kapitányságvezetőnek nagyon fontos dolga az, hogy menedzselje a kapitányságot, tartsa a kapcsolatot most polgármesterek, különböző szervek képviselőivel, egy jó együttműködést kell kialakítani. Nem az az első számú feladatunk, hogy maga a szakmára, tehát a közlekedési helyszínelőt megtanítsuk helyszínelni, vagy a nyomozót nyomozni, nem erre gondoltam, hanem különböző értékeket kell közvetíteni. Ki kell hangsúlyozni bizonyos elemeket, amik fontosak lehetnek. Most erre egy olyan példát tudnék mondani, hogy ...-ról ahonnan eljöttem, én ott nagyon nagy hangsúlyt helyeztem az intézkedési kultúrára. A ...-i polgármester többször kiemelte, hogy milyen nagyon sokat változott ott a rendőri intézkedési kultúra, ő mennyi pozitív visszajelzést

kap az emberektől, hogy másképp viszonyulnak hozzá rendőrök, és kifejezetten azt mondta, hogy a habitusom, vagy a személyiséggemmel milyen jól formált a rendőri intézkedés. Tehát én azt gondolom, hogy sok ilyen jellegű dolog van, amivel példát kell mutatni, élen lehet járni, illetve a hangsúlyokat kell nekünk meghatározni.”

„Szerintem jelenleg ilyen vidéki kapitányságokon az egyik legfontosabb az lenne, hogy a lakossággal szorosabb kapcsolatot építeni, mert az a tapasztalatom, hogy ha esetleg történik valami, információ az nagyon-nagyon kis részben ér el a rendőrséghez. Ennek ugye több oka is lehet: érdektelenség, vagy az, hogy nem jó személynek adják tovább az információt. És sokszor az emberekben benne maradnak ezek a negatív dolgok, amik őket érik, és így nem foglalkozik vele a rendőrség.”

A közbiztonság helyzetének alakulása a megkérdezettek véleménye alapján

A kérdés – *Hogy látod az általad vezetett szervezet illetékességi területének közbiztonságát? Hogy alakult ez az itt töltött beosztotti és vezetői idő alatt?* – egyrészt direkt irányultságú, hasonló kérdés a kérdőíves és a lakossági felmérések során is elhangzott. „Másodszándékból” azonban alkalmas arra is, hogy az interjú első, közbiztonság-értelmezésre vonatkozó vélemények kontrollja legyen. Vajon ugyanúgy beszélnek-e a megkérdezettek a közbiztonságról, ha arról általában kérdezem őket, és akkor, ha azt a szolgálati helyükhöz és munkájukhoz kötődően kell megítélniük? Az utóbbi években sokat javult a számokkal mérhető közbiztonság az országban, így Fejér vármegyében és a járásokban is. A kérdés illetén feltevése azt is célozta, hogy a válaszokból meg lehessen állapítani, hogy a vezetők milyen okokra vezetik vissza a javulást és milyen szerepet tulajdonítanak ebben a rendőrségnek?

Nem volt a válaszadók között olyan, aki a közbiztonság javulását csupán a rendőri tevékenységgel hozta volna összefüggésbe. A vezetők szerint a közbiztonság javulása mögött meghúzódó okok között szerepel a gazdasági növekedés, ennek következtében pedig az életszínvonal javulása. A közbiztonság területén tapasztalható javulást nem maguknak tulajdonítják, hanem inkább a külső tényezőknek. A javuló állapotokat objektív statisztikai mutatók és szubjektív visszajelzések is megerősítik. A csupán számokkal leírt jó közbiztonság azonban nem elég, a legfontosabb, hogy az emberek maguk is úgy érezzék, hogy Fejér vármegye továbbra is jól élhető környezetet biztosít az itt élők számára.

„Összességében azt gondolom, hogy nagyon pozitív irányba mozdultunk el, szép, egyenletes fejlődést mutat a megye – ha csak a statisztikai adatokat nézem –, de azt mindig el szoktam mondani, hogy lehetünk mi 110%-osak mindenben, ha az állampolgárok az adott területen nem érzik magukat biztonságban, tehát a ketőnek korrekt módon kell egymáshoz igazodnia. Ezért is nagyon fontos gyakorlatilag a külső kapcsolattartás, az, hogy a kis települések polgármestereivel is meg legyen ez, hogy ha bármi gond, probléma van, akkor tudjunk oda, adott esetben erőket átcsoportosítani, hogy kezeljék a felmerült problémát és minél előbb állítsák helyre a rendet.”

„A bűnügyi statisztikai adatok is egy fontos mércéi a tevékenységünknek. Ezekből is alapvetően úgy látszik, hogy egy évtizedek óta csökkenő tendencia van, de ami a leginkább látványos az az ügyfélforgalom. Amikor annak idején oda kerültem a rendőrszere, akkor naponta 3–4 panaszos kereste fel a rendőrszert, hogy feljelentést szeretne tenni, most van olyan hét, amikor nem jön senki, hogy neki akármilyen sérelme, baja lenne bűncselekmény miatt.”

Gyakorlatilag egységes volt a megkérdezettek véleménye abban, hogy a közbiztonság javulása összetett társadalmi folyamatok eredménye, ennek formálói között csak egy a rendőrség. Több interjúalany (6 fő) is kiemelte, hogy az önkormányzatokkal való együttműködés kiemelkedően fontos a jó közbiztonság élmény megélésében. Különösen a székesfehérvári önkormányzattal kapcsolatban álló vezetők (Székesfehérvári Rendőrkapitányság, megyei rendőr-főkapitányság) egyöntetű véleménye volt feltűnő, melyben kiemelték, hogy az önkormányzat a közbiztonság ügyében közvetlenül is rendkívül aktívan vesz részt, az önkormányzati képviselők által szervezett lakossági fórumokon rendszeres téma az adott környék helyzete. Ugyanakkor egyes intézkedéseivel, a lokális környezet gazdasági, társadalmi életének szervezésével közvetetten is tudja befolyásolni a közbiztonság alakulását.

„Amikor ide jöttem azt láttam, hogy a klasszikus folyamatok azért vastagon jelen vannak, lopták az autókat, feltörték az autókat, rablás rablás hátán, nem feltétlenül a legminősítettebb vagy legminőségibb rablások, hanem azok az egyszerűbbek. Több olyan gócpontja volt a városnak, amerre nem illett sötétedés után már járni, mert olyan lakókörnyezet volt, olyan galerik voltak (Móri u. 10., Móri 40, Hosszúséta tér 64, Palotai 13., meg még egy volt ott kint a futballpályánál, azt már elfelejtettem). Ezek azok a veretes helyek, ahol, amit hála az égnek nem azért, mert nem a rendőrség oldotta meg ezt a kérdést, hanem az önkormányzat nagyon tudatos munkával szépen ezeket felszámolta...”

„Itt azért az önkormányzati igény megmaradt arra, hogy maradjon egyfajta közös gondolkodás, de sosem volt ez egy ilyen rátelepülő, számonkérő jellegű, fenyegetőző jellegű. Mindig jól működött, nagyon egészségesen. Jól szolgálták

ezt a polgármesterek is, hozzá teszem, akkor is, most is, meg a kapitányok is jól álltak ebbe a sorba be. Talán ettől érezhetik úgy a Fejér megyeiek, Fehérváriak és az agglomeráció, hogy itt jó a közbiztonság.”

„...az egész országban javult. Nem gondolnám, hogy ez én miattam javult elsősorban azért, mert én ide ültem. Nyilván – ahogy mondtam neked – nagyon sok mindentől függ, nagyon sok minden változik. Fehérváron a közbiztonság függ az önkormányzattól is. Nem konkrétam attól, amit elvégez, de mondjuk jó a gazdasági helyzet.”

„...sok mindent megéltünk ennyi év alatt, a hülye kocsifeltörések, hogy magánót kilopunktól elkezdve, amikor mindig volt egy-egy, és ezek úgy elmaradoztak. Igazából én úgy gondolom, hogy amikor elmegyünk egy lakossági fórumra, ott ülünk 2 óra hosszát, hála Istennek a mi önkormányzatunk olyan, hogy minden városrészi területen az összes önkormányzati képviselő szervezet, és a főnökkel nagyon sokat szoktunk járni [...], régebben füzetet vittem, meg A4-est, most már mondjuk egy papírt elviszek magammal, és ilyeneket írunk fel, hogy a kukás autó soha nem rakja vissza a kukát a járdára, hanem otthagyja az út szélén. Vagy itt és itt állandóan este 10 órakor nem tud hazamenni, mert az az autó este mindig úgy parkol oda, és ha egy 10 centivel előbbre állna, akkor elférne. Tehát amikor ilyeneket hallunk vissza, akkor hátra lehetne dőlni, és azt mondani, hogy ja, hát ha ez a legnagyobb probléma ma Székesfehérváron, akkor igazából nincs is probléma. Úgyhogy szerintem sokat javult.”

A javulás relativitására többen (4 fő) is kitértek. Véleményükben megjelenik, hogy a bűnözés szerkezete átalakult, új jelenségek jelentek meg. *„Töredékre estek vissza a vagyon elleni bűncselekmények is, most jelentkezett helyette más, azzal kell foglalkozni”* – mondta erről az egyik kistélepülés rendőrőrsének parancsnoka. Szintén a kisebb településeken dolgozó vezetők említették meg, hogy a korábbi bűnözési formák visszaszorultak, ugyanakkor felerősödtek az interneten elkövetett csalások, de komoly gondot jelent az illegális hulladékéltelhelyezés is a települések bel- és külterületén.

Szintén az átalakuló bűnözést érintően említette meg az egyik interjúalany a COVID–19-járvány közbiztonságra gyakorolt hatását:

„Megváltozott az egész struktúra. Ami viszont több lett, az a garázdaság vagy az ilyen családi botrány. Lehet, hogy az elmúlt 2 évben a bezártság, a covid is közre játszik ebben, majd ha már nem lesz akkor kiderül, de most ez egy kicsit több lett, de sokkal kevesebb a bűncselekmény meg az egyéb bejelentés is mint régen volt.”

Egy másik szemszögből is felmerült, hogy nem szabad csupán a javuló számadatok alapján megítélni a közbiztonságot, ugyanis a bűncselekmények – főként a kis súlyú jogsértések – egy része nem jut a rendőrség tudomására.

„Szerintem az embereknek egy része nem foglalkozik azzal, hogy például elloptak tőle egy telefont. Szerintem fogja, vesz egy másikat. Az ilyen jellegű dolgok nem érik el az ingerküszöböt. Szerintem nagyon sok látenciában marad.”

Specialitások a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság egyes szervezeti egységeinek működésében

A válaszok egyértelműen megmutatták, hogy a vezetők tisztában vannak munkájuk helybeni specialitásaival, így a központi feladatok mellett ezeket is figyelembe veszik a vezetett egység munkájának szervezése során. A rendőrkapitányságok működését nagyban befolyásolja a megye földrajzi elhelyezkedése, jelentős tranzitforgalma. Ez nem csupán a közlekedésre, hanem a bűnözés alakulására is hatással van. Ezenkívül feladatként jelenik meg a vármegyén áthaladó védett személyek biztosítása is.

„Nem lehet két megyét egymáshoz összehasonlítani, mindenkinek meg vannak a saját adottságai, saját nehézségei, saját specialitásai. Hát Fejér megye, mint az ország közepén elhelyezkedő megye, ugye hihetetlen módon terhelt közlekedési szempontból, nagyon nagy az átjárás, ami mind közlekedés biztonsági szempontból, mind bűnügyi szempontból is releváns. Vannak olyan helyek, amit az előbb is említettem, amik külön specialitást igényelnek, és vannak olyan helyek, amik nagyon kulturált, »nyugodt« mondhatnám azt, hogy bűncselekményekkel alig terhelt területek. Én úgy fogalmaznék, hogy Fejér megye egy heterogén megye, tehát többféle terület, ami alapvetően eltér egymástól, itt járás és járás között is óriási különbségek vannak mindenféle szempontból, tehát sokkal több odafigyelést igényel ez a megye, mint mondjuk egy olyan kisebb megye, ami homogénebb.”

A specialitást mutatja, hogy a megyében rendkívül sok biztosítást igénylő sport- és egyéb rendezvény (például kulturális, művészeti, turisztikai) kap helyet.

„Egy picit érezhetjük magunkat ilyen mini fővárosnak – nem Budapest léptékről beszélek –, és mini Pest megyének ott körülötte. Ez a minden út befut, minden út átmegy rajtunk, megkerülhetetlenek vagyunk kis túlzással, még sok évnél kell eltelni, hogy délen, minket elkerülve lehessen az ország egyik feléből a másikba átjutni. Úgyhogy rendészeti szempontból ez a hihetetlen nagy egység-járműforgalom, meg az ehhez kapcsolódó mobilitás mindenképpen szerintem egyedivé teszi. Ugye nincsenek határaink. Nekünk határtalan a délről északra, keletről nyugatra a forgalom, és a másik sajátosság, amire egy pillanatra tettem utalást és rendészeti vonalon feltétlen megjelenik, ez az irdatlan mennyiségű sportrendezvény.”

Többen kiemelték, hogy különbség van az egyes kapitányságok között abból a szempontból is, hogy területükön milyen összetételű közösségek élnek. Ennek alapján a rendőrkapitányságok tevékenységi profilja merőben eltérhet egymástól.

„Meghatározó a 81-es főút mind a bűnözés, mind a közlekedésbiztonság szempontjából. Meghatározó az, hogy bár vannak turisztikai célpontok is, de jóval kisebb turisztikai célpontok vannak, mint például a megye más rendőrkapitányságain. A kapitányság területén jellemzően svábok és tótok élnek, igenis az emberek mentalitása teljesen más jó értelemben a megye egyéb területeihez képest.”

„Azt gondolom, hogy ugyanazok a bűncselekmények, ugyanazok a jogsértések vannak jellemzően minden településen. Annyiból érdemel más törődést, hogy itt (értsd: a megye déli területein, a szerk.) azért sokkal inkább beszélhetünk hátrányos helyzetű településekről, kisebbség lakta településekről, ahol nagyobb a munkanélküliség, illetve nem feltétlen akkora arányban illegális munkából próbálnak megélni. Ezek azok, amik másfajta közelítést is igényelnek.”

„Teljesen más hozzáállást, másmilyen intézkedéseket, feladatokat ad ez a beosztotainknak és nekem, sokkal több konfliktust kell kezelnünk, már-már főleg a roma-roma konfliktusokat – korábban ugye ez roma-magyar konfliktus volt, ami mára már inkább roma-roma családok közötti konfliktusba ment át. Szerintem leginkább ez a közeledési és a kisebbségi kérdés, ami meghatározza, hogy miben különbözünk másoktól.”

A közbiztonság állapotának megítéléséhez szükséges információk és adatok

Ahogy már az előzőekben is, a válaszok kódolása alapvetően a belső és külső orientáció megkülönböztetésére irányult. A vezetők túlnyomó többsége (14 fő) válaszában kitért mind a belső, mind a külső információforrások fontosságára. Kiemelt figyelmet kap a digitális világ térhódítása a rendőri munkában is, a közösségi oldalak szerepe felértékelődött. A helyben lakók véleménye, a statisztikai adatok, a média is fontos forrás.

„A száraz adatok mellett ugyanúgy a lakossági véleményeket, ugyanúgy a médiát is – mondjuk azt mindig fenntartással, mert azt tudni kell, hogy ott nagyon el lehet akár pozitív, akár negatív irányba vinni úgy a dolgokat, hogy az ember hamis képet lát, vagy hamis képet kap – ugyanez jellemző a közösségi médiára is. A közösségi média alapvetően befolyásolja a mi munkánkat, mert nagyon sokszor történik olyan, hogy mindenféle álhírek jelennek meg, és erre felülnek az emberek, és olyan hisztériát vált ki, ami rögtön újságírói kérdéseket is eredményez.”

„A közösségi média: minden egyes településnek van mindenféle fajta facebook csoportja vagy csatornája, amit én előszeretettel szoktam böngészni, és bízok benne, hogy naprakész vagyok az ottani népeknek a problémájával. Ezt én mindenféleképpen bele szoktam szőni a szolgálat-szervezésbe, hogyha ott olvasok, hallok, látok valamit, és azt gondolom, hogy erre reagálni kell, mint rendőrségnek, akkor mindenféleképpen szolgálat-szervezésben ezt figyelembe szoktam venni. Illetve nyilván az önkormányzatok meg a társszervek, civil szervezetek, leginkább polgárőrség, azzal napi szinten kapcsolatot tartunk és az ő kívánságuknak, jelzésüknek, kérésüknek eleget téve próbálom a feladatot szervezni.”

„Nagyon komolyan gondolom, hogy azok a számszaki folyamatok, amik, ha jól találjuk ki őket, akkor azért modelleznek folyamatokat, így a közbiztonságot is képesek bizonyos értelemben megvilágítani. Ezek nélkülözhetetlenek.”

„Elmegyünk ki lakossági fórumra. Sok évvel ezelőtt »nem merek kimenni, mert kiraboltak«, most semmi mással nem jönnek csak a közlekedéssel... Polgármester Úr szokta mondani, hogy ha ez a baj, akkor nincs baj... Szerintem sokkal fontosabb, hogy mit éreznek ők, mint az, hogy én mit fogok mondani a statisztikával.”

„Leginkább és elsősorban az emberek visszajelzéseiből. Tehát a statisztikát én egy szükséges rossznak tartom, támpontot ad, arra jó – persze az is kell –, azért nagyjából látunk, de nem szabad csak arra hagyatkozni.”

Az egyik vezető nyugat-európai példát használva próbálta bemutatni az objektív és szubjektív biztonságérzet mérése közötti különbséget. Ez a téma azért fontos, mert nemcsak a rendőrség munkáját tekintve, hanem más területeken is gyakran úgy tűnik, hogy ez a két módszer egyre élesebben áll egymással szemben. Egyrészt felértékelődött az állampolgárok véleményének a súlya, sokan úgy vélik, hogy ennek kell lenni a teljesítmény fokmérőjének, de láthatjuk azt is, hogy ezek több esetben abszolút szubjektívák és relatívák, s ezáltal nehezen mérhetőek. Másik oldalról láthatjuk azt is, hogy a kemény (hard) mutatók/indikátorok nem a teljes valóságot írják le, ezért ezeket sem lehet kizárólagos módon használni. Az interjúalanyok között találunk olyanokat, akik csak az egyik, vagy csak a másik módszerben hisznek, de a többség inkább azon az állásponton van, hogy mindkettőt figyelembe kell venni. Jellemzően azok a vezetők (4 fő) támaszkodnak jelentős mértékben a számokban kifejezhető teljesítmény-mutatókra, akik a főkapitányságon dolgoznak, így kevesebb információ jut el hozzájuk a helybéli közösségektől, vagy azok, akik ugyan jelenleg rendőrkapitányságon dolgoznak, de rendőri múltjukban kevesebb lehetőség volt a polgárokkal való közvetlen érintkezésre.

„Nagyon sok nyugat-európai országban sem tudják azt, hogy mi az, hogy nyomasztás vagy felderítési eredményesség. Nem tudják. Egyszer volt egy holland küldöttség, még 95-ben vagy 96-ban, és ugye kérdeztük tőlük, hogy náluk milyenek

az eredményességi mutatók? És néztek, és nem tudták, hogy miről beszélünk? Azt mondták, hogy nem, nálunk nem ez a fontos. Nálunk az a fontos, hogy az emberek, hogy érzik magukat. Tehát én azt gondolom, hogy fontosabb az, hogy hogy érzik magukat, és itt a visszajelzés az nagyon fontos. Képviselőtestületi üléseken is visszajelzést kapunk. Lakossági fórumokon visszajelzést kapunk. Visszajelzést kapunk a hozzánk segítségért fordulóktól is. Visszajelzést kapunk akár újságokból, mindenhol. Én azt gondolom, hogy ez fontosabb, mint hogy a felderítési eredményességünk most 50 vagy 42 százalék. Nyilván, ha valami nagyon gyenge, nagyon rossz, azt előbb-utóbb a lakosság is vissza fogja jelezni.”

„Reggel elolvasom a napi tájékoztatót. Nem csak a megyeit, az országosat is. Akkor vannak a kisebb nagyobb fórumok. Minden polgármesterrel rendszeresen tartom a kapcsolatot hol telefonon, hol személyesen. Onnan is nagyon sok minden visszajön hozzám. Akkor szintén, amit már említettem, a fogadónapra, fogadóórára bejön valaki, tehát ezek mind-mind olyan visszajelzések, amikre oda kell figyelni. Nyilván ezek alapján tartom az eligazítást, ez az egyik a dolog. A másik dolog meg hát figyeljük napra készen az adatoknak az alakulását. Itt most elsősorban a statisztikai adatokat értem, amikre oda kell figyelniük.”

Ahogy a fentiekből láthatjuk, nagyon sok információforrást használnak a vezetők. Az egyik megkérdezett szerint *„ha információ jön be, az mindenholnan jó, itt nem is a csatorna, ami számít.”* Ezeket az információkat azonban meg kell szűrni, hiszen sok fals és álhír is megjelenik, illetve a közösségi oldalakon a nem valós információkat közlő, de ezt hangosan tevő kommentelők is jelen vannak, véleményükkel sokak véleményére hatást gyakorolnak.

A központi feladatok szerepe a rendőrkapitányságok munkájában és illeszkedése a tényleges közbiztonsági helyzethez

A centrális irányítású rendőrség működésében jelentős szerep jut a központi elrendelésű feladatoknak. Az e kérdésre adott válaszok elemzése során annak megállapítására törekedtünk, hogy az egyes vezetői szinteken miként ítélik ezt meg, és mennyire akadályozzák ezek a feladatok a helyi közbiztonsági igények kielégítését.

A válaszokból látható, hogy a legfelső, stratégiai irányító szinten dolgozók véleményéből is egyértelműen tükröződik, hogy a mai magyar rendőrség munkáját alapvetően határozzák meg a centrumból érkező feladatmeghatározások. Ezek hasznosságáról és szükségességéről megoszlik a megyei vezetők véleménye is.

„Ha a központi feladatokon azt értem, hogy mondjuk az egész országot érintő eseményekkel kapcsolatosan történő feladat meghatározások, akkor azt

gondolom, hogy maga a koordináció az egy normális és jó dolog. Ha azt értem, hogy azok az adatszolgáltatások meg azok a kvázi extra ellenőrzési tevékenységek, amik meg vannak határozva, azok rengeteg időt, energiát emésztenek fel – hogyha azt az ember tisztességesen meg akarja csinálni –, és nem biztos, hogy minden esetben szolgálja a közbiztonság olyan típusú érdekeit, hogy elvonó tényezőként jelentkeznek.”

Az egyik vármegyei vezető kiemelte, hogy a COVID–19-járvány idején – lévén, hogy az emberek sokkal kevesebbet tartózkodtak a közterületeken – jóval kevesebb helyi gondot kellett kezelni, a migrációs és a járványhelyzettel összefüggő központi feladatok azonban óriási terhelést jelentettek a rendőröknek. Ebben a helyzetben felértékelődött a megyei Tevékenységirányítási Központok szerepe. „...szerintem túlnyomórészt jó döntés az, hogy a TIK megalakult. Azért jó döntés, mert ilyen típusú az elvárás velünk szemben. Mert nem az elsősorban most pillanatnyilag nem a gárdonyi polgármester egyedi problémáit oldjuk meg, nem a velencei polgármester egyéni problémáját oldjuk meg, hanem megoldjuk azt amit központilag feltételeznek, hogy problémát jelent Gárdonyban is meg Velencén is, és mivel a TIK megjelenésével kötelező, vagy kénytelen-kelletlen túlléptük mindjárt a kapitánysági, az őrs kereteket, a csoport kereteket, ugyanígy ezekkel a feladatokkal együtt túllépjük most már országosan a megye határokát is. Tehát szépen lassan a sárkeresztúri rendőr már nem sárkeresztúri rendőr; hanem már Mórahalomtól Vámoszabadiig rendőr. Jó vagy nem jó, [...] de most pillanatnyilag az állami, központi, vagy országosan megjelenő feladatok azok hihetetlen módon eluralkodtak rajtunk.”

A helyi rendőri vezetők véleménye sem volt egységes. Válaszaikból az is tükröződik, hogy amíg a globális biztonsági kockázatok kezelésével kapcsolatban jelentkező, sokszor az adott rendőrkapitányság területétől távol végrehajtandó feladatokra szükséges rosszként tekintenek, addig a helyben végrehajtandó központi elrendelésű akciók hasznosságát többen kétségbe vonják.

„Szerintem az egyik legnagyobb bajunk ez, a központosítás. A túlzott központosítás, amikor meghatározzák fentről, hogy milyen akciókat kell csinálni. Mondok egy példát. Tanya program. Kiküldték a tanya programot, hogy adaptáljam erre a helyzetet. Mire? [...] Tanya program, akinek nincs tanyája – mert ugye Fejér megyében nincs tanya – adaptálja a helyi viszony [...] mire? Luxus házakra? Vagy mire? Tehát kiküldték az egész országnak. Vannak olyan területek nyilván, ahol a tanya program hatásos lehet, én ugyan nem dolgoztam arra fele, de láttam már ilyet az alföldön. De itt nincs.”

„Sajnos egyre inkább, én úgy látom egyre nagyobb mértékben határoznak meg nekünk központilag feladatokat, egyre inkább jellemző, hogy 4-5 féle, egyszerre futó, központilag elrendelt ún. akció fut, amit mindenképpen csinálni kell.

Némelyik ilyen akció – szerintem – a realitástól teljesen elrugaszkodott, így úgy látom, hogy egyébként nagyon nehéz a helyi problémákra időt meg erőt szakítani.”

Akad azonban a központi feladatmeghatározás mellett szóló érvelés is, amely a feladatok elodázhatatlanságát és a központi koordináció jótékony hatását emelte ki.

„Én azt hiszem, hogy ezek a központilag meghatározott akciók ezek jók, azokkal én egyetértek. Azt mondom, hogy ezek nagyon jók, mert legalább az biztos, hogy meg van csinálva. Mert lehet, hogy itt a napi munkánk mellett azt mondanánk egy közlekedési akcióra, hogy hú meg kéne csinálni, de majd jövő héten. Így meg kell csinálni ekkor és ekkor, tehát ez szerintem így teljesen rendben van.”

Az egyik vezető szerint jó szolgálatszervezéssel a központi és helyi érdekek egyaránt érvényesíthetők.

„Nyilván sok időt vesznek el a szolgálatteljesítési időből egy-egy konkrét akció vagy egy-egy fajta feladatnak a végrehajtása. De úgy gondolom, hogy lehet ezt úgy is csinálni, hogy a helyi érdekek se sérüljenek. Nyilván egy központi feladatot végre lehet hajtani úgy is, hogy az a helyi elvárásoknak is megfeleljen. Például, ha most azt mondják, hogy biztonsági öveket kell ellenőrizni, akkor én azt tudom a településnek olyan részén is végrehajtani, ahonnan egyébként is érkezett jelzés, hogy keveset látják a rendőrt, jobban örülnének, ha többször lennének ott. Tehát nyilván össze tudom kötni a kettőt az esetek nagy részében. Tehát ilyen szempontból nem jelent túl nagy elvonást. Amikor valami olyan feladatot kell végrehajtani, ami a területünkön kívül van, az nyilván elvonást jelent.”

A területileg jellemző, speciális problémák kezelésének lehetőségei

A főkapitányság mindennapi feladatai közé tartozik a speciális problémák központi feladatoktól független kezelése. Ezekhez eszközként a túlórákat, az átcsoportosításokat, a polgárőrséggel és a társszervekkel való együttműködést tudják használni a vezetők. E téren egységesek voltak a válaszok. Többen kiemelték a lakossággal való együttműködést.

„Nagyon szeretném, hogyha több együttműködésünk lenne az állampolgárokkal. Többször kapnánk pozitív jelzéseket, bejelentéseket, amit látnak, amit hallanak, mondhatnám azt is, amit éreznek, hogy itt mi történik. Mi meg vegyük ezeket komolyan, ez lenne az egyik legfontosabb. Ezeket ellenőrizzük le, és jelezzük vissza, hogy megnéztük, köszönjük szépen. Nagyon fontosnak tartom a polgárőrök tevékenységét, a társszervek tevékenységét, legyen az akár a honvédség, vámosság,

önkormányzatok, és az önkormányzatokon keresztül a polgármesterek, képviselőtestületek tagjai, és mindenki, aki szeretne és képes tenni. Senkitől nem zárkózunk el, minden társadalmi szervezettel együttműködünk, minden jelzésre vevők vagyunk, és minden jelzésre megpróbálunk reagálni. Tehát aki akar tenni, a közbiztonság fenntartásában, javításában, azzal, mindenkivel együttműködünk.”

A kérdés szorosan összefügg az előzővel, a válaszokat ezért érdemes együtt is értékelni. Minden vezetői szint a legfontosabb feladatának a helyi problémák kezelését tartja. Az is tendenciózusnak tekinthető, hogy amint a lokális problémákra terelődött az interjú, rögtön felerősödött a válaszokban az együttműködés fontosságának hangsúlyozása. A vezetők többsége az önkormányzatokkal, a polgárőrségekkel vagy a szomszédos rendőrkapitányságokkal való együttműködés szerepét hangsúlyozta a speciális problémák kezelésében. Egyértelműen leszűrhető volt tehát, hogy minden vezető törekszik megoldani a helybeni problémákat. Egyikük sem nyilatkozott úgy, hogy nincs lehetősége ezek kezelésére. A központi feladatok eluralkodása ugyanakkor leszűkíti a helyi bajok orvoslására rendelkezésre álló időt. Az egyik kistélepülés őrsparancsnoka erről így nyilatkozott:

„Jelenleg ott tartok, hogy ha kapok egy telefonhívást egy polgármestertől, hogy van egy probléma, amit mondjuk napi szinten lehetne apránként kezelni, azt el kellett tenni most 5 napra, hogy tudjak egyáltalán foglalkozni vele, mert nem volt kit küldenem erre a problémára”

A rendőrkapitányságok legfontosabb együttműködő partnerei a közbiztonság fenntartásában

A megkérdezettek szerint a rendőrség legfőbb szövetségesei az önkormányzatok és a polgárőrök, akik elsősorban a kis településeken nagyon sok támogatást tudnak nyújtani. A rendőrség által vágyott, ideális állapotot az egyik kisváros rendőrkapitánya fogalmazta meg.

„Ha erre most egy kicsit nagyvonalúan akarok válaszolni, akkor talán a legfontosabb az lenne – és szerintem ilyen soha nem lesz –, hogy elérjünk mindenkiket. Tehát igazából az lenne a jó, ha a legfontosabb partnerünk az összes itt élő ember lenne. Az összes itt élő. Nyilván ilyen nem lesz. Ezért mit tudunk tenni? Megpróbálunk bizonyos célcsoportokat megmozgatni. Megpróbálunk olyan csoportokat megmozgatni, akik hajlandóak tenni a közbiztonságért. Akik velünk együtt gondolkodnak.”

Arra, hogy miként is működik valójában az együttműködés, az egyik őrsparancsnok adott szemléletes választ.

„A legtöbb kmb-sünk polgárőr tag is az adott településen. A kmb-sek, gyakorlatilag majdnem mindegyik a saját településén lakik. Ez egy olyan előny, amit nyilván ki lehet és ki kell aknázni. És ha jó kapcsolatot tartunk a polgárőrökkel, akkor kvázi ők nem csak mint a polgárőrség szellemisége, vagy a kötelező polgárőr szolgálatok miatt jönnek el járőrözni egy-egy kmb-s kollegámmal, hanem azért, mert egyébként ha nem is barátok, de jó ismerősök egy településen. Tehát kvázi más hangulatban tudnak eltelni ezek a szolgálatok, és így nyilván könnyebb erre rávenni mind a két felet, hogy működjön együtt. És ugyanez nem csak a járőrözésnél, de nekünk van azért 1-2 rendezvényünk, falunapunk, ahol elengedhetetlen, hogy ha ők nincsenek ott, akkor mi nem tudunk ott lenni a létszámban, hogy az érdemben működjön.”

Vidéken további fontos szereplők a mezőőrök, a vadászok és a halőrök. Az egyik interjúalany kiemelte – és erre mások is utaltak –, hogy elsősorban a jogkövető állampolgár a rendőrség legfőbb szövetségese. Székesfehérváron jelentősnek mondható a közterületfelügyelők szerepe is, különösen a rendezvénybiztosításoknál.

A lakosság bevonásának módjai a közbiztonsági problémák azonosításába

A válaszok rendszerezése során e kérdésnél is fontos szempont volt annak vizsgálata, hogy a rendőrség mennyire nyitott a civil közösségek és általában a külső forrásból származó információk hasznosítására. Az interjúalanyok markáns többsége szerint (14 fő) semmi értelme már fogadóórákat tartani, az emberek mobiltelefonon vagy elektronikus úton sokkal hamarabb eléri a rendőrséget. Szinte mindenki beszélt a közösségi médián keresztül érkező információkról, azonban néhányan arra is felhívták a figyelmet, hogy az itt megjelenő információkat nem szabad fenntartás nélkül kezelni, gyakran találkoznak fals információkkal is. Jelenleg nem alakult ki az interneten érkező információk szervezett figyelése a rendőrségen. A jövőben mindenképpen szükség van azonban az online felületek használatának és figyelésének fejlesztésére.

„Én azt gondolom, hogy erre nagyon-nagyon fogékonyak kell lennünk. Tehát akár lakossági fórumon, akár más fórumon felmerül valamilyen közbiztonsági probléma, nekünk arra azonnal reagálni kell. A mai világban azt gondolom, hogy mindenki megtalál minket. Tehát az elektronikus ügyintézésel, az emailés lehetőséggel, tehát bárkinek bármi problémája van, azt el tudja juttatni hozzánk. Tehát azért külön fórumot azt gondolom, hogy nem, de Fehérváron ennek kultúrája van.”

„Vannak lakossági fórumok, fogadóórák, ahol igyekszünk – lehetőség szerint – a legteljesebben képviselni mi magunk a rendőrséget. És a másik, amiben szerintem lehetne tenni, biztos közhely, és nem biztos, hogy ez a legjobb megoldás, a fiatalokat, az elektronikus eszközökön, akár a közösségi médiákon, akár influenszerekkel, tehát valahogy meg kellene találni. És úgy gondolom, hogy többet kellene áldozni a például előbb említett bűnmegelőzésre, többet kellene foglalkozni ezzel a részével, a PR részével is. Nem csak a közösségi média felületeken, legyen akár nyomtatott sajtó, és a már sokat emlegetett falunapok, településnapok, ahol a rendőrség képét tudjuk javítani.”

Különösen a kistélepüléseken szolgáló vezetők válaszaiból szűrhető le az a tapasztalat, hogy ott, ahol a rendőrség közvetlen kapcsolatban áll az emberekkel még ma is elsősorban a rendőrök és a polgárok közötti személyes találkozók szolgáltatják a leghasznosabb információkat. Ennek okáról az egyik őrparancsnok beszélt részletesen:

„Az előbb említettem már, hogy az ilyen intézményesített beszélgetésekben annyira nem hiszek. Úgy gondolom, hogy akinek valami problémája van és az a probléma átlép egy ingerküszöböt, akkor az nem fogja megvárni a következő hónap keddjét amikor fogadóóra lesz, és akkor fog bejönni, hanem az jelezni fogja a problémát akkor amikor éppen aktuális. A közösségi média arctalansága, névtelensége sokszor inkább csak fokozza problémákat, én úgy látom. Olyan híresztelések is szárnyra kapnak, aminek sok valóságalapja nincsen és egy viszonylag marginális problémából könnyen tudnak hatalmasakat gyártani ezekkel, úgyhogy ezeket fenntartással kezeltem. Inkább a lakossági személyes megkeresések azok, amelyekre alapozok.”

A beosztott kollégák érzékenyítése a lakosság által jelzett problémákra

A megkérdezettek az érzékenyítést személyesen végzik. Eligazításokon, formális és informális beszélgetések során, „szituációs” játékok segítségével, amikor megkéri a kollégáit arra, hogy képzeljék el, hogy az adott bűncselekmény vagy szabálysértés velük, a családtagjaikkal vagy a saját értéktárgyaikkal történik.

„Ebben maga az intézkedési kultúraváltás is nagyon nagy segítség volt. Amikor ugye jó pár évvel ezelőtt elkezdődött, hogy a szankcionáló rendőr szerepét váltsa fel a segítő, támogató rendőr. Azt gondolom, hogy az érzékenyítés már akkor elindult, és azóta is tart és megtörtént, hogy érzékenyek legyünk az állampolgárok problémáira. Tehát ez azt jelenti, hogy ha hozzánk fordul valaki, segítséget kér, akkor minden áron meg kell neki azt adni.”

Az interjúalanyok elismerték, hogy ez nem mindig könnyű feladat, sok időt és energiát igényel a vezetők részéről.

„Ez a legnehezebb, azt gondolom [...] Mindig próbálok arra utalni, hogy képzeljék bele magukat a másik oldalba, mikor sértetté válunk, vagy ez ugyanaz lehet, amikor az egészségügyi dolgozó bekerül az egyéjszakai rendszerébe és érzi, hogy milyen lehet a másik oldalon lenni. Én ezzel próbálok őket készíteni.”

A központi feladatok elvonó hatásának megjelenése a rendőrkapitányságokon

Az interjú ebben a részében elsősorban arra fókuszált, hogy a rendőrkapitányságok területétől távol végrehajtandó feladatok miként hatnak a mindennapi munkára. A migrációval kapcsolatos feladatok a határral nem rendelkező vármegyéket is terhelik, rendőreiket gyakorta küldik határszolgálatra vagy a belső migrációs útvonalak ellenőrzésére, de a megyében jelentősnek mondható a sportrendezvények, fesztiválok jelentős létszámmal történő biztosítása, amelyhez minden rendőrkapitányság biztosít utalt erőket. A rendőrkapitányságok létszámhelyzete lehetővé teszi, hogy mindemellett a folyamatos szolgálatot biztosítani tudják.

„Most éppen három központi feladat fut, ami jelentős elvonással jár. Az egyik a Bács-Kiskun megyének a megerősítése, itt ugye gyakorlatilag 4 napig Bács-Kiskun megyében látnak el szolgálatot, egyértelmű, hogy elvonó tényező, ide 2 kollegát szoktam küldeni. A másik az M8 Duna-hídnak az ellenőrzése, ez is egy elvonó tényező, meg az M1-es, ide nekünk már nem kell menni, de korábban oda is kellett menni.”

„Úgy kell szervezni a szolgálatot, hogy ezt a lakosság meg a közösség ne érezze meg. Tehát ha tőlünk elmegy 30-40 ember a határra 3-4-5 napra, akkor dolgozni kell helyettük is itt, amíg ők ott lent dolgoznak. Tehát nem mondhatjuk azt, hogy azért mert más feladat van, azért nem tudjuk végrehajtani. Ilyen nincsen, minden problémát meg kell akkor is oldani.”

Az elvonó hatás ellensúlyozására irányuló helyi intézkedések

Az egyik legkézenfekvőbb megoldás erre a szolgálatátszervezés és túlórák elrendelése. A központi elvonások miatt felmerülő hiányokat gyakran a polgárőrség és a közterületfelügyelet munkájával, illetve megerősítő erők bevonásával lehet ellensúlyozni. Az egyik vezető úgy próbálja megoldani ezeket a helyzeteket, hogy embereivel „úgy csinálnak, mintha többen lennének”, azaz mozgékonyabbak, és több helyen vannak egy adott időszakban, bár kevesebb időt

töltenek egy helyszínen. Másik megoldási alternatíva arra, ha az önkormányzatok többlet rendőri jelenlétet igényelnek a települések bizonyos részein, hogy lehetőség szerint ezt valamilyen módon finanszírozzák meg (önkormányzati támogatásokból, adományokból).

„Gyakorlatilag szolgálatszervezéssel, akár nagyobb támogatás, segítségkéréssel, akár a polgárőrség intenzívebb bevonásával, tehát ezeket ellen kell súlyozni. Azt gondolom, hogy soha nem volt még ezzel gond, bármilyen elvonó tényező volt, akkor is bármilyen problémát megoldottunk. Ha valamit nem tud megoldani a kapitány, szóljon, mert segítséget mindent megkap, amit lehet, mindent megadunk innen megyei szintről is, de meg kell oldani a problémát, olyan nincs, hogy nem.”

A rendőrség reformjára tett javaslatok

A reform témája nagyon megosztotta interjúalanyaimat. A változatlanág mellett érvelőtől az önkormányzati rendőrségi struktúrában gondolkodókig tartó skálán mozogva ki-ki személyes tapasztalatai, vérmérséklete, ambíciói és bátorsága függvényében foglalt állást. Egyetlen „tartózkodó” válasz született, az ezt adó interjúalany – lévén speciális, működést támogató egység élén szolgál – a rendőrszakmai ismereteit nem tartotta elégségesnek arra, hogy érdemi választ adjon. Csupán egyetlen olyan – pályája végéhez közeledő – interjúalany volt, aki egyáltalán nem változtatna már.

A válaszok kódolása során itt is figyelembe vettük a változtatások orientációját, erre a kérdésre – és ez önmagában is jelentős tanulság – senki nem adott olyan választ, amely a rendőrség és a társadalom kapcsolatának megváltoztatására irányuló változtatási javaslatokat tartalmazott. Őt olyan vezető volt, aki alapvető változtatásokat nem hajtana végre, ők – a már említett egyetlen kivételtől eltekintve – elsősorban az illetményel, a rendőrség rugalmas létszámigazdálkodásának hiányával, vagy a jelentős terhet jelentő adminisztrációs feladatokkal nem voltak megelégedve. Közös jellemzőjük az ötven év feletti életkor és a stratégiai szintű vezetői beosztás. Van közülük, aki azért nem változtatna szívesen, mert a rendszert alapvetően jónak tartja, akad aki azért mert pályája végén már a reformgondolatokat a fiatalabbaknak hagyná meg, és van aki azért, mert jobbat nem tudna kitalálni, a jelenlegi struktúrában megtanult dolgozni és nem tudja másképp elképzelni a munkáját.

„Szerintem ez a rendőri struktúra, ezen nem gondolnám, hogy változtatni kéne.”

„Én úgy gondolom, hogy alapvetően a súlyok, a célok meghatározása, a súlypontok, a tevékenység az országos szinten rendben vannak.”

„Alapjában véve mivel én katonának tartom magam, ezért azt gondolom, hogy nyilván ez egy katonai szervezet és nyilván így is kell működnie, tehát nyilván központi irányítás alatt kell tevékenykednünk.”

„Az én reformtörekvéseim már a múlt ködébe veszttek. Szeretném tisztességgel kitölteni a szolgálatomat 65 éves koromig. Ennyi. Reformálják a szakemberek, akik pl. a Közszolgálati Egyetem doktoranduszai, akik előtt még szabad a pálya.”

„Arra jöttem rá, hogy van erre igény bennem, hogy valamit máshogy tenni, de mindig ott lyukadok ki, hogy ehhez én nem vagyok kellően kreatív [...] Én azokat a sémákat szeretem alkalmazni a saját gondolataimban is, amik bevésődtek valamiért, amíg sokkal hatékonyabbat nem találok, addig én lehet, hogy nem is töröm magam, hogy keressek valami más hatékonyabb megoldást. Lehet, hogy alul értékelem ezt a képességemet, de én szeretem a sémákat, szeretem a bevált módszereket, és nem tudom, hogy tudom-e a jó választ, hogy mit kellene megváltoztatni.”

A vélemények ellenkező pólusán található azok, akik gyökeres változást szeretnének. Ők jellemzően a fiatalabb generáció tagjai, helyi szerveknél teljesítenek szolgálatot. Az egyik vezető szerint látszik, hogy a rendőrség változik, de mégis valahogy kicsit a kommunizmusban ragadt. E gondolatát az alábbiakkal indokolta:

„Az egyik ez a teljesítmény-értékelés, a másik ez a parancsos tervgazdálkodás, mert igazából az. Akkor nagyon ragaszkodunk ehhez a „parancsuralmi” rendszerhez – nyilván mindenhol kell, hogy legyen főnök, meg nyilván meg kell adni a tiszteletet a főnöknek, meg a főnöknek is a beosztottnak –, de menjünk vigyázz menetbe, szerintem már nem ez a rendőrség része, a kmb-snek a lakossággal ott kéne lenni a lakossági problémákat kellene kezelni, meg a helyi olyan személyeket, akik nem megfelelően viselkednek.”

Egy vezető nyilatkozott úgy, hogy a rendőrség szervezetét nem, de a működést szabályozó jogszabályokat felülvizsgálná, és a rendőrséget szükségtelenül terhelő feladatoktól megszabadítaná a szervezetet.

„Nem is a rendőrséggel, hanem a jogszabályi háttérrel. Tehát bár több profil-tisztításon átesett már a rendőrség, azért még mindig vannak olyan feladataink, amik nem biztos, hogy a rendőrségre tartoznának. A különböző tankönyvkísérések, a szállításban részvétel. Tehát az ilyen jellegű feladatok, amik csupán azért hárulnak ránk, mert egy jól felépített, jól működő szervezet vagyunk és megbízhatóan, pontosan végre tudjuk hajtani. De nem gondolnám, hogy ez nekünk feladatunk lenne egyéb iránt.”

Ketten nyilatkoztak úgy, hogy az önkormányzati rendőrség felé lehetne elmozdulni, egyikük csak bizonyos rendőrségi funkciókat terelne önkormányzati irányítás alá.

„...én elgondolkodnék ebben az önkormányzati dologban, igen, de csak a rendészeti területen.”

„Én nagyon kíváncsi lennék, hogy az önkormányzati rendőrség tudna-e, vagy hogyan tudna működni helyben? [...] a rendőrségnek szerintem ez az egyik legnagyobb problémája, hogy nincs idő és energia helyben a problémáknak a kezelésére vagy megelőzésére. Én így látom.”

Strukturális átalakításban gondolkodott az az interjúalany is, aki a vármegyei rendőr-főkapitányságok szerepét és a különböző speciális alegységek számát csökkentette volna jelentősen.

„A megyei rendőr-főkapitányságokat mindenféleképpen megreformálnám, vagy akár meg is szüntetném, vagy minimális létszámra csökkenteném. Az ottani személyi állományt a kapitányságoknak az állományába beintegrálnám, és létrehoznék mindenféleképpen régiós szervezeteket.” Például egy Balatoni Koordinációs Bizottság – ez a BKKB – nem feltétlenül kellene, hogy csak a nyári turizmusban együttműködjön a négy megye, hanem ez akár lehetne egész éves komolyabb összekapcsolódással. És hát szerintem akár a [...] Rendőrkapitányság tekintetében is én teljesen feleslegesnek látom azt, hogy ennyi osztály működjön. Úgy gondolom, hogy simán elbírná, ami egy kisebb kapitányságnál is van, egybeolvasztani szintén rendészeti osztálynak bőven elegendő lenne, nem kellene ide igazgatásrendészeti alosztály, nem kellene közlekedés, és ezekből a beosztásokból lehetne mindenféle másfajta végrehajtó állományú beosztást létrehozni.”

Más – némileg más megközelítésből ugyan – e gondolattal szöges ellentétben álló véleményét osztotta meg.

„Aztán a másik ez a tevékenység specifikussága, megtartása. Tehát szintén közrend, rendészeti vonalon a közrendest tartjuk már meg közrendes rendőrnek. Aki járőr az járőrözzön, és ne útlevelet kezeljen. Ahhoz képezzünk ki útlevélkezelőket, és őket tartjuk a határon. Viszont aki útlevelet kezel, azt ne vonjuk el – nem tudom, hogy van-e ilyen – azt ne vonjuk el meccsbiztosításra, mert a járőr ahhoz ért, hogy a trógerter ismerje, az útlevélkezelő meg azt ismeri, hogy milyen vízum kell, meg mennyi ideig tartózkodhat itt a ghánai ember. És ezt most úgy veszem észre, hogy megpróbáljuk összemosni, megpróbáljuk az ilyen jellegű dolgokat mindenkivel mindent megcsináltatni. Ez ugye a közrendes, a rendész, a bárki megy IUCS-olni, megy a határra, meg ide, ezt mindenképpen azt gondolom, hogy nagyon rossz irány. Egy specifikusság legyen meg.”

A vármegyei és országos szervek leépítése, ezzel párhuzamosan a helyi szervek megerősítése iránti igényének más is hangot adott, jelezve azt is, hogy a változtatás komoly veszéllyel jár.

„A szervezeten változtatni óriási károk által lehetne. Azt gondolom, ha a helyi problémákra helyeznénk a hangsúlyt, akkor nem kéne ekkora ORFK, nem kéne

ekkora megye, semmiféleképpen nem kéne. És ezeket a szabad kapacitásokat ott helyben kéne megerősítésként adni.”

A meglehetősen heterogén véleményekben a változtatást a szervezeten belüli átalakításokkal képzelik el a megkérdezettek, senki nem tett javaslatot a szervezet külső orientációjú tevékenységének (a rendőrség és a helyi közösségek kapcsolata, partneri együttműködések rendszere, külső kommunikáció stb.) átalakítására.

Az eltérő, sokszor egymással ellentétes vélemények között a rendőri létszámelosztás megváltoztatásának, az illetményhelyzet rendezésének, az adminisztráció csökkentésének és a feladatok helyi viszonyokhoz igazításának igénye mutatkozik közös nevezőként.

„Az gondolom, hogy az ORFK, mint központi szerv és pl. az FMRFK mint területi szerv az ott dolgozók létszámát megnézzük, akkor a szükségesnél jóval több mindkét szerv létszáma, mint pl. a végeken lévő adott kapitányságokon, akik tényleg a rendőri melót végzik. Tehát ennek az arányát mindenképpen javítani kéne, nyilván a végek javára.”

„Nemrég volt egy értekezlet, amit lehet, hogy Te is meghallgattál. Azon elhangzott egy mondat – nem akarok szó szerint idézni –, hogy beszéljünk róla, hogy mennyi rendőr van, sok vagy kevés, vagy valami. Hát beszéljünk róla, de akkor ezt lássa meg mindenki. Akkor tényleg nézzük meg azt, hogy ki az, akit rendőrnek hívunk. [...] Én most merem mondani, hogy ha vagyunk 30 ezren ebben a területben, havi fizetésemet felteszem arra, hogy 5000 rendőr nem végez rendőri munkát.”

„Volt az FBI-tól egy srác, ő volt az amerikai követségen, az FBI-nak a képviselője, és itt volt Fehérváron, beszélgettek főnökkel (a főkapitányság vezetőjével – a szerk.), és akkor menni kellett vele. Ültünk az autóban, és valaki megkérdezte tőle, hogy milyen különbséget lát az amerikai és a magyar rendőrség között? Ez a srác szerintem kb. 3 hónapja volt itt, ahhoz képest elég jól levette. Azt mondta, hogy van egy óriási különbség. Náluk, akinek fegyvere van és hivatasos, az az utcán van. Tehát szerintem az arányok baromira eltolódtak. Az, aki végzi az igazi rendőri munkát, meg az, aki mondjuk úgy, hogy kvázi kiszolgál. Hívjuk szakiránynak, vagy bárminek, de szerintem az arányok nagyon eltolódtak. Én nagyon szívesen megnéznék egyszer egy számot, hogy hányan vannak, akik tényleg érdemi munkát végeznek kint, és a fegyver az oldalukon van.”

A vezetők rendkívül nyomasztónak és a munkát hátráltató körülménynek értékelik a rájuk nehezedő adminisztrációs terhet.

„Aztán a harmadik (megváltoztatandó dolog – a szerk.) az az adminisztrációnak a drasztikus lecsökkentése valahogy, mert amennyi kimutatást, papírt, táblázatot, mindenféle vackot gyártunk, nem tudom, hogy van-e még ilyesmi

jellegű szervezet, ahol ennyi ilyen jellegű feladatot csinálnak. Lehet, hogy csak én érzem ezt, lehet, hogy máshol még több van, akkor az még szomorúbb, de ami adminisztráció itt keletkezett az elmúlt 15-20 évben a régihez képest, az szerintem észveszejtő.”

„Az adminisztráció agyonnyom minket. Lehet, hogy – ugye arról volt szó, hogy azzal a célzattal lettek bevezetve különféle iktatási és egyéb dolgok, hogy az adminisztráció csökkenjen. Szerintem nőtt az adminisztrációja egy rendőrnek, egy nyomozó ma már majd, hogy nem egy titkárnői melót kell, hogy ellásson, ide, oda, mindenhova kattintgatsz. De rendészeti területen is túl sok. Tehát talán ezt kéne.”

Szintén jelentős problémának, megváltoztatandó helyzetnek látják a szűk mozgásteret és a központi feladat meghatározást.

„Gyakorlatilag van egy állomány tábla, amibe nem azt tervezek, akit akarok, hanem akit mondanak. Tehát én azt gondolom, hogy az a rendszer, ahol a felelősség az enyém, a lehetőség a tied, az nem biztos, hogy jó.”

Erős hangsúlyt kapott a demokratikus vezetés, az emberközpontúság és a kreativitás ösztönzése, mint a jövő rendőrségének kialakításában meghatározó elemek, amelyeknek a mindennapokban kell működniük, nemcsak a szavak szintjén, hanem a gyakorlatban is. Olyan lépésekre lenne szükség, amelyek az állomány megtartását és az állomány motivációjának a növelését szolgálják (például béremelés vagy nagyobb jutalomkeret biztosítása a megyéknek). Fontosnak tartják az első tiszti kinevezések rugalmasabb intézésének lehetőségét. Ez sokat segítené azon a jelenlegi problémán, hogy sokszor azért mennek el más szervezetekhez munkatársak, mert ott sokkal könnyebben lehetnek tiszték. Sokan hangsúlyozták az adatszolgáltatások és az adminisztráció csökkentésének fontosságát, ugyanilyen fontos lenne egy megfelelő minőségbiztosítási rendszer kiépítése.

„Én azt mondom, hogy az embert valóban jó lenne középpontba helyezni. A dolgozót, a kollegát. Erről nem csak beszélni kell, hanem ténylegesen oda kell figyelni az emberre, a kollegára, a beosztottra, ténylegesen. Aztán lehet, hogy egy kicsit nagyobb teret kellene hagyni a kreatitásnak. Lehet, hogy ehhez egy kicsit bátrabbnak kell lenni és rugalmasabbnak. De mindezt keretek között persze.”

Következtetések az interjúk alapján

Az interjúk alapján a Fejér vármegyei rendőri vezetők elkötelezett szakemberek, akik tudják, értik, hogy a közbiztonság jelenlegi állapota számos társadalmi folyamat következménye, hatékony védelmezése pedig sok szereplő összehangolt munkájával valósítható csak meg. Személyesen és az általuk vezetett egység

dolgozóin keresztül is keresik az együttműködés lehetőségét, ebben legfontosabb partnerüknek az önkormányzatot, a polgárőrséget és magukat a polgárokat tartják. Véleményükre adva szervezik a rájuk bízott szervezet munkáját. A munkájukat nehezítő körülményeket számba véve feltűnően nagy a hasonlóság a Ian Terpstra és munkatársai által leírt absztrakt rendőrség jelenség tanulmányozása során megállapítottakkal (Terpstra, Fyfe & Salet, 2019). A központi feladatok ellátása (határszolgálatok, COVID-dal kapcsolatos feladatok stb.) mellett a kelleténél jóval kevesebb lehetőség jut a helyi problémák kezelésére. Az azonban látszik, hogy fókuszukból nem tűnt el ezek fontossága, a központi elvárásoknak úgy igyekeznek megfelelni, hogy közben a helyi speciális igényekre is figyelmet fordítanak. Ezeket a problémákat ismerik, azonosításukra számos forrást használnak, jelentős mértékben támaszkodnak a lakossági jelzésekre. Ezek közül azonban egyre kevesebb a hagyományos, személyes találkozást igénylő fórum (lakossági fórum, fogadóóra) jelentősége, ez alól egyedül a Székesfehérvári Rendőrkapitányság a kivétel, ahol erős hagyományai és ma is élő kultúrája van a polgármester, a körzeti képviselő és a kapitányságvezető jelenlétében zajló lakossági fórumoknak. Nagy jelentőséget tulajdonítanak annak az intézkedési kultúraváltásnak, amelyben a büntető hatóság képét a szolgáltatásorientált rendőrség váltja fel. Tapasztalható volt ugyanakkor az is, hogy – noha nagy jelentőséget tulajdonítanak az együttműködésnek – a rendőrséggel kapcsolatos változtatási igényeik között nem szerepelnek külső orientációk. A vezetők ma még az együttműködést olyan helyzetnek látják, amelynek hozadékai csupán a partnerek számára kedvezőek, nem realizálva azt, hogy a kollektív biztonság védelmezése a rendőrség tehermentesítését, felelősségének megosztását is eredményezheti. A rendőrség hazai viszonyok között értelmezett absztrakttá válásához szorosan hozzátartozik, hogy rendőrei figyelmét a szervezet belső gondjai oly mértékben lekötik, hogy a kiépített és működő partneri kapcsolatokban rejlő lehetőségek fejlesztésére nem tudnak kellően koncentrálni.

Lényeges tanulság az is, hogy amíg a vezetők gyakorlatilag egységesen értelmezték a közbiztonság fogalmát, hasonlóan gondolkodtak a partnerségről vagy a rendőri tevékenységet hátráltató körülményekről, addig meglehetősen heterogén vélemények hangzottak el azzal kapcsolatban, hogy szükség van-e reformértékű változásra a rendőrségen, és ha igen, annak mi legyen a tartalma. Ennek megítéléséhez fontos aláhúzni, hogy az interjúalanyok a rendőri hivatást több évtizede űző vezetők, nem meglepő tehát, ha sokan közülük nehezen fogadják el az újat, vagy féltik a jelenlegi struktúrában meglévő pozíciójukat. Mindez számottevő tapasztalat a kutatás egyik alapvető, a rendőrség reformértékű változtatási szükségleteire vonatkozó hipotézis megítélésekor, amelyhez érdemes e ponton felidézni a David H. Bayley-nek a demokratizáló rendőrségi

reformokról tett megállapítását: „*A szervezeti változások előidézésének elengethetetlen feltétele a rendőri vezetés tartós és szilárd elkötelezettsége. Vélhetően ez a reformok egyik legfontosabb tanulsága. A rendőri működés bármely elemének megváltoztatása során kulcskérdés, hogy a rendőri vezetés miként készíti a szervezet tagjait a változtatásra.*” (Bayley, 2001).

Összességében – a Fejér vármegyei mintára értelmezve úgy tűnik, hogy bár minden vezető szeretne változást a rendőrségen – nincs meg a rendőrség vezetésében a reform értékű változtatás sikeres véghezviteléhez nélkülözhetetlen egységes meggyőződés a reformértékű változás szükségességéről. E megállapítás felveti egy, a változáshoz való viszonyulást vizsgáló országos léptékű kutatás létjogosultságát.

Felhasznált irodalom

Bayley, D. H. (2001). *Democratizing the Police Abroad: What to Do and How to Do it*. National Institute of Justice.

Glaser, B. G. & Strauss, A. L. (1967). *The Discovery of Grounded Theory – Strategies for qualitative Research*. Aldin Tansaction. <https://doi.org/10.1097/00006199-196807000-00014>

Terpstra, J., Fyfe, N. & Salet, R. (2019). The Abstract Police: A conceptual exploration of unintended changes of police organisations. *The Police Journal: Theory, Practice and Principles*, 92(4), 339–359. <https://doi.org/10.1177%2F0032258X18817999>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Budavári Á. & Ruff T. (2023). A megtapasztalt rendőrség egy magyar vármegye rendőri vezetőinek szemszögéből. *Belügyi Szemle*, 71(8), 1363–1390. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.8.3>